

Sahneye
Adanmış
Bir Ömür:

METİN AKPINAR

Zeynep
Miraç

3. BASKI

MUNDI

Sahneye Adanmış Bir Ömür:

**METİN
AKPINAR**

ZEYNEP MİRAC

Mundi Kitap

Sahneye Adanmış Bir Ömür: Metin Akpınar, Zeynep Miraç

© 2022, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2022

3. basım: Ekim 2022, İstanbul

Bu kitabın 3. baskısı 5 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Merin Sever

Düzeltili: Mert Tokur

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak tasarımı: Kubilay Aydemir

Fotoğraf: Metin Akpınar Arşivi

Dijital fotoğraf arşivi için Selçuk Metin'e, katkıları için Didem Cihan Metin'e teşekkürler.

Baskı ve cilt: Melisa Matbaacılık Yayıncılık San ve Dış Tic. Ltd.

Maltepe Mah. Davutpaşa Çiftnehavuzlar Sk. No:16 Acar San. Sit.

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 45099

ISBN 978-625-7491-54-9

MUNDİ KİTAP

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

mundikitap.com/9786257491549

bilgi@mundikitap.com

Mundi Kitap, Can Sanat Yayınları Yapım ve Dağıtım Tic. ve San. A.Ş.'nin tescilli markasıdır.

Sertifika No: 43514

Sahneye Adanmış Bir Ömür:

**METİN
AKPINAR**

ZEYNEP MİRAC

BİYOGRAFI-ANLATI

ZEYNEP MİRAC, 1978'de İstanbul'da doğdu. İstanbul (Erkek) Lisesi'nin ardından Koç Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nü bitirdi. Gazeteciliğe *Vizyon* dergisinde başladı. *Milliyet*, *Hürriyet*, *Cumhuriyet* gazetelerinde çalıştı. *Cumhuriyet* gazetesinde, *KAFA* dergisinde ve *Gazete Oksijen*'de portreler yazdı. TRT Türk'te *Açık Şehir* adlı kültür sanat programını sundu. Metin Akpınar ve Haldun Dormen'in yaşamöykülerini anlatan belgesellerin senaryolarını yazdı. BKM yapımı *Metin Akpınar ile Muhabbet* adlı gösterinin moderatörlüğünü üstlendi. Çevirmen ve tiyatro eleştirmeni Seçkin Selvi'nin yaşamöyküsünü aktardığı kitabı *Seçkin*, 2021'de yayımlandı.

İçindekiler

Önsöz	11
“Ciğerparem Oğlum Metin Doğdu”	13
Sokağın Keşfi	25
“Ana, Senin Gelin Geldi”	30
Gelecek Şekilleniyor	39
Şöhret Kapıyı Çalıyor	50
“Bir Yılda Adını Yurda Duyuran Adam”	61
İlk Türk Astronot Uzayda	70
Sinema Başlıyor	83
Devekuşu’nun Çekirdeği Çatırdıyor.....	91
Zeki-Metin Devam Ediyor	97
Her Şeyi Aynı Anda Görebilen Bir Aktör	103
Perde Kapanıyor.....	111
Yeni Bir Sahne: Sofralar	119

Hayatın Tadını Çıkarmak.....	127
Sinemada Tek Başına	132
Dünyanın Dengesi Bozuluyor.....	137
“Aktör Doğulur, Ticaret Öğrenilir”	140
“Yârin Yanağından Gayri Her Şeyi Paylaşırđık”	144
“Yarım Gitti”	153
Bitmeyen Flört: Siyaset.....	156
“Aktör Yaratmaya Çalışıyorum”	164
“Bir Kerecik Olsun Onunla Muhabbet Edebilsem”	166

Önsöz

Öğrenmek uzun bir yolculuk... Bazen hiç yüz yüze gelmediğiniz insanlar size bir karatahtanın önünde duranlardan çok daha fazla şey öğretebiliyor.

Tam da bu yüzden, Metin Akpınar'ın benim hayatımda çok kıymetli bir yeri var. Üç yıl öncesine kadar hiç karşı karşıya gelmedik, hatta ben onu sahnede bile seyretmedim. Ama video kasetler aracılığıyla bulduğum Devekuşu Kabare oyunları dünya görüşümü, mizah duygumu şekillendirdi.

Biz 12 Eylül sonrasında büyüyen bir kuşağız. Hak aramanın, itiraz etmenin, başkaldırının değil, "duruma göre şekil alma"nın makbul olduğu bir zaman diliminde tanıştım Devekuşu Kabare'yle... Onlar sayesinde "başka bir dünyanın mümkün olduğunu" fark ettim. Yine Devekuşu Kabare seyrederek tiyatrocu olmaya karar verdim ve bu hayalin peşinde çok okudum, çok seyrettim, çok öğrendim. Kendimi Devekuşu Kabare gibi bir tiyatroya hazırlarken bugünkü beni inşa ettim. Muhtelif nedenlerle tiyatrocu olamadım ama o "antrenmanlar" beni bugünkü ben yaptı. Metin Akpınar bilmez, ama hamurumu yoğuranlardan biri oldu bunca yıl.

Tiyatro ile yollarımız keşişmedi ama gün geldi hayatıma yazmak girdi, gazeteci sıfatıyla... Meğer bizi kalem buluşturacakmış.

2019 yılıydı. Sevgili arkadaşım Selçuk Metin'in bir Metin Akpınar belgeseli hazırlığında olduğunu biliyordum, arada sırada sohbet ediyorduk. Ve itiraf edeyim, içim gidiyordu. "Keşke ben yazsam," diye düşünüyordum, ama belgesel deneyimim olmadığı için teklif etmeye çekiniyordum. Ve sonunda bir gün içten içe beklediğim telefon geldi, ben de *İyi ki Yapmışım* ekibine senaryo yazarı olarak dahil oldum.

Hayranlık duyduğunuz insanlarla tanışmak her daim bir risk taşıır, ama Metin Bey'le tanışmadan önce böyle bir kaygım olmadı. Özü sözü bir, ona hayranlık duyanları hayal kırıklığına uğratmamış biri... Buna hepimiz şahidiz.

Birbirimizi kandıracak değiliz, kurak topraklarda yaşıyoruz. Bilgiden ve bilmekten haz alan, hayatı kucaklayan, yaşamayı nefes almanın ötesine taşıyan kaç kişi var? Ülkenin bitmek bilmeyen fırtınaları arasında yola devam etmek zor, önümüzü göremediğimiz, geleceği hayal bile edemediğimiz zamanlar çok. Pusulayı kaybedeli epey oldu. Ne mutlu ki, Metin Bey gibi bize yol gösterecek deniz fenerleri var hâlâ.

Bir insanın –hele ki bir sanatçının– yaşamöyküsünü ülkesinde olup bitenlerden bağımsız anlatmak mümkün değil. Bu nedenle bu kitapta okuyacağınız sadece Metin Akpınar'ın portresi değil, aynı zamanda Türkiye'nin de portresi.

Herkes kendini inşa eder, şu veya bu şekilde. Metin Akpınar büyük olanaklar içine doğmuş, sahip olduklarını kolay edinmiş biri değil. Kötü-yü, kötülüğü görüp oyunu iyiden yana kullanmış, yolunu güzeli aramak için çizmiş, emeğini ve enerjisini doğruya yönelmiş biri. Kendi hamurunu yoğururken azla yetinmemiş, çoğa da boyun eğmemiş. Bahanelere sığınmayan, bilme iştahını yitirmeyen, sadece esprileriyle değil varlığıyla da yüzümüzü güldüren bir hayat hikâyesi bu... Bize “başka türlü bir yaşam”ın da mümkün olduğunu gösteriyor.

İyi ki Yapmışım belgeselinin SES Tiyatrosu sahnesi üzerine kurulu setinde Metin Akpınar'la karşılıklı oturduğumuzda zaman kendi içinde katlanmış, ben 13-14 yaşlarıma dönmüş ve kendime belki de ilk kez “Aferin” demiştim. Ki bu sırada belgeselin başka kapılar açacağını, Metin Bey'le birlikte sahneye çıkabileceğimi ve okuduğunuz bu satırları yazacağımı bilmiyordum daha.

Bana güvenip hikâyesini emanet ettiği için ona müteşekkirim.

En büyük teşekkürüm ise yaktığı umut ışığına...

Evet, başka türlü bir dünya da, başka türlü bir yaşam da mümkün.

Belki etraf karanlık ama Metin Akpınar bize yolu gösteriyor.

Zeynep Miraç
Şubat 2022, İstanbul

“Ciğerparem Oğlum Metin Doğdu”

1941 sonbaharı... Dünya, ilkinden ders almamış olacak ki ikinci bir dünya savaşının ortasında bulmuştu kendisini. Avrupa yangın yeriydi. Türkiye'nin akıbeti ise belirsiz... Önderini kaybetmenin yasını henüz üzerinden atamayan ülke, yeni bir savaşa hazır değildi. Milli Şef olarak anılan İsmet İnönü, bu yangına girmemek için bütün yolları deniyordu.

2 Kasım Pazar sabaha karşı Çemberlitaş'taki Helkeltraş Hakkı Bey (Çingene Hakkı) konağında telaşlı saatler yaşanıyordu. “Konağın” sözcüğü varsılığı çağırırsa da, burası İbrahim Etem Ulagay Kimyaevi'nde çalışan işçilerin lojmanıydı. Her çalışan, işteki pozisyonuna göre bir yer edinirdi burada. Diztolizin kısım şefi Mustafa Akpınar, konağın büyükçe bir dairesinde yaşıyordu, karısı Nadide Hanım ve onun bir önceki evliliğinden olma kızı Güney ile...

Erzincan'ın Pulur köyünden çıktığında, geleceğe dair umudundan başka hiçbir şeyi yoktu Mustafa Akpınar'ın. Önce Trabzon'da buldu kendini, sonra Samsun'da... Amacı İstanbul'a ulaşmak ve bir hayat kurmaktı. Günlerce süren ve bitlendiği için ambarda karantinaya alınmasıyla biten bir gemi yolculuğunun sonunda İstanbul'a vardığında elinde avucunda hiçbir şey yoktu. Ama çalışkandı, bilgiye açtı. Uğraştı, didindi ve İstanbul'a bir tiyatro binası, bir plaj, bir de hastane bırakan, Serbest Fırka'nın kurucuları arasında bulunan Süreyya Paşa'nın yanında bir iş buldu.

Nadide ve Mustafa Akpınar,
1940'larda Galata Köprüsü
üzerinde...

Görevi, koyunların karaciğerindeki paraziti düşürüp ömürlerini uzatan kelebek ilacının imalatıydı. Paşa, bu ilacın formülünü öğreterek bir hayat hediye etmişti Mustafa Akpınar'a. Bu ilaç ona İbrahim Etem Ulagay Kimyaevi'nde distolizin kısım şefliği unvanını getirdi. Ve hayatının aşkını...

Zor geçen bir yaşamın ardından Çemberlitaş'ta, İbrahim Etem Ulagay Kimyaevi'nin bahçesine bakan apartmanda dördüncü çocuğunu büyütmekte olan Nadide Hanım... Gümüşhaneli Ali Ağa ile Selanik göçmeni Şerife Hanım'ın kızları... Küçük yaşlarda babasını kaybettikten sonra annesiyle Söke'ye taşınıp orada kıt kanaat büyüyen, 14 yaşında evlendirilen çilekeş bir kadın.

Nadide Hanım'ın ilk eşi Halim Bey, Ford fabrikasında ustabaşıydı. İşten çıkardığı bir çalışan tarafından bıçaklanınca Nadide Hanım üç kızıyla yapayalnız kaliverdi. Bir okulda çalışmaya başladı. Burada dördüncü kızının babasıyla tanıştı, Çemberlitaş'a taşındı.

Nadide Hanım artık hayatın ona yeni bir sürpriz yapmayacağını düşünürken sürprizlerin en büyüğü selamlamıştı onu. Mustafa Akpınar, mola zamanlarında kimyaevinin bahçesinde dolaşırken başladı sevdaları... Kızıyla birlikte evden ayrıldı, Mustafa Bey ile evlenip Çingene Hakkı'nın konağındaki üç oda, bir mutfak ve bir tuvaletten müteşekkil dairede yeni bir hayata başladılar. Bu görkemli yapı, Cerrahpaşa'ya çıkan yol üzerinde, Kâtip Muslihittin Sokak'taydı. Adını Fatih Sultan Mehmet'in yazıcılarından biri olan alan Muslihittin Efendi'den alan sokak, Halide Edib Adivar'ın *Sinekli Bakkal* romanının da dekorlarından biriydi. Sinekli Bahçe Çıkılmaz'na kıvrılınca karşınıza çıkan devasa kapıdan giriliyordu bugün yerinde yeller esen konağın bahçesine.

12 ailenin bir arada yaşadığı, üç katlı ahşap konağın içinde, havagazi avizelerinin ucuna takılmış yüz mumluk ampullerle aydınlanan, sobayla ısınan bir daireydi Akpınar'larınki. İmkânlar kısıtlıydı, evin içinde de dışında da.

Burada yaşam sürerken bir gün babam anneme, "Hanım suyu ısıt," diyor. O zamanlar üremeye yönelik eylemlerdeki ön oyun bu laftır. Çünkü sevişmeden sonra aptes alınacak. 1941'de su neyle ısınacak? Pompalı gaz ocakları var. "Suyu ısıt" demek, "Su tenekesini ocağa koy," demektir. Anlarsın ki bir şeyler olacak...

Ancak Mustafa Akpınar kıskanç bir adamdı. Ülkedeki savaş gerilimi yetmezmiş gibi, evde de kıskançlık krizleri eksik olmuyordu. Kıskançlık hiddete dönüşüyor, evde sesler yükseliyordu.

Bu sırada Nadide Hanım beşinci çocuğuna hamile kaldı. Mustafa Bey ise ilk kez baba olmanın heyecanını yaşarken seferberlik ilan edilince ihtiyat askerliğine çağrıldı. 2 Kasım günü Nadide Hanım'ın doğum sancıları başladığında, o Susurluk'ta görevini yapıyordu. İçine doğduğu ortamı sezmiş gibi dünyaya zor gelmişti bebek. Nadide Hanım'ın tek, Mustafa Bey'in tek oğlu...

Günün gazeteleri “Meclis Milli Şef’in Nutkile Açıldı” manşetini taşıyordu. İsmet İnönü, savaşın ortasında Türkiye’nin “sulh ve sükûn yurdu” olduğunu söylüyor; dünyanın muhtaç olduğu barışın kaynağı olmayı umuyordu.

Bu sözlerin altında Almanların Volhot bölgesinde “533 kaleyi zapt ettiği”, “Moskova banliyösüne kadar girdiği” haberleri yer alıyordu. Şehir haberlerinde ise bir müjdeye yer veriliyordu: “Telaşa lüzum yok! Fırınlara ihtiyaçtan fazla un veriliyor.” Bir yanda savaş ve yokluk sürerken öte yanda sinemaların ilanları sıralanıyordu art arda. Saray Sineması’nda Laurence Olivier’in *Ölmeyen Aşk’ı*, Melek Sineması’nda Alice Fey ve Henry Fonda’lı *Altın Yıldız*, İpek Sineması’nda Mısırlı yönetmen İbrahim Lama’nın *Selahaddini Eyyubi ve Boz Aslan’ı*...

Bebek doğunca hemen Susurluk’a haber uçuruldu. Mustafa Bey koşu koşu geldi İstanbul’a ve âdet üzere evdeki Kuran’ın bir köşesine şu notu düştü: “2 Kasım 1941, çiğparem oğlum Metin doğdu.”

Metin Akpınar’ın doğduğu gün, Cumhuriyet’in manşetinde Cumhurbaşkanı İsmet İnönü vardı.

Aksaray'da kalabalık bir konakta doğan, etrafı gözleyerek büyüyen, her duyduğunu zihnine kaydeden bir çocuk... Daha lisedeyken öğretmenine, "Sen en iyisi tiyatrocun ol oğlum," dedirtecek kadar mayasını belli eden, gizli cevher bir genç... Eşiyle altmış iki yıl aynı yastığa baş koyacak kadar derin bir aşık... Türkiye'de kabare kültürünü başlatan, yüzlerce temsilde yer alan, Yeşilçam'da da birbirinden unutulmaz karakterlere hayat vermiş bir oyuncu... Karşınızdaki her yönüyle Metin Akpınar.

Zeynep Miraç, muhatabını nasıl konuşuracağını biliyor, hem ince hem dik-
katli sorular sormayı başarıyor ve Metin Akpınar'ı bir zaman tüneline sokar-
ak onun tiyatro tutkusunu, en yakını Zeki Alasya'yla olan dostluklarını, eşi
Göksel Akpınar'la olan aşkını, Anadolu'daki turnelerini, Ulvi Uraz'dan
Haldun Taner'e "hoca"larını bir bir anlatıyor bize. Üstelik karşınızdaki
manzara yalnızca Metin Akpınar'ın hayatı değil, aynı zamanda bir Türkiye
tarihi kesiti; muhtıralar, ihtilaller, sansürler, davalarla belki örselenen, ama
asla tutkusundan vazgeçmeyen tüm sanat emekçilerinin çok iyi bildiği bir
direnme hikâyesi bu anlatılan. Ne de olsa Metin Akpınar'ın hayatı, sahneye
adanmış bir ömür...

mundikitap.com

mundikitap

mundikitap

mundikitap

Biyografi-Anlat

ISSN 175-525-7073-55-1

9 786257 491549